

Museet - en demokratisk kraft och en plats för kulturmöten

Museerna har ett brett, demokratiskt samhällsuppdrag. Samhällsförändringarna formulerar ständigt nya frågor vilka också blir museernas. Ibland väcker samtiden de historiska frågorna, andra gånger anknyter historien till samtidsdiskussionerna. Beroende på målgrupper, frågornas karaktär och aktualitet växlar perspektiven. Samarbetet med aktuell, akademisk forskning är avgörande för att kunna arbeta enligt denna metod.

Under 2017 har Hälsinglands museum i sin verksamhet fortsatt att reflektera över såväl samhällelig som individuell utsatthet, kanske bäst fångat i årets viktigaste utställning, Yasam Sasmazers "Metanoia". Museet har också fortsatt sitt arbete med nationella minoriteter, projektet med romska bilder har utvecklats och fått ett brett erkännande och museet fick mot slutet av året besked om en omfattande donation bestående av utrustning och material från Rosa Taikons silversmedsverkstad. Rosa Taikon var en av Sveriges främsta inom sitt område. Donationen handlar inte enbart om romskt och modernt konsthantverk utan också om en historisk kamp för den romska minoritetens rättigheter.

Måleriet i världsarvet Hälsingegårdar har en lång historisk tradition och kommer att undersökas i en avhandling i en samdoktorandtjänst mellan Göteborgs universitet och Hälsinglands museum. Komplexiteten i vårt kulturarv, där nya kulturmöten tillkommer, där majoriteters och minoriteters arv blandas och där en ständig omprövning äger rum, allt detta ska göras synligt i museets verksamhet. Det kan också formuleras som att Sverige ska hålla ihop; mot segregering och orättvisor, mot inskränkningar av demokratiska rättigheter och ojämlikhet.

Även i projektet som handlar om en utvidgad användning av kyrkobyggnader i glesbygd återfinns dessa tankegångar. Museets samarbete med Ljusnans församling undersöker hur kyrkan kan finna nya verksamhetsområden i lokalsamhället, med bevarande, bruk och tillgängliggörande av kyrkliga kulturvärden. Liksom i det mångåriga projektet "Integration, religion och nya överenskommelser" som handlar om vårt mångreligiösa samhälle.

Under året började den nya museilagen att gälla. Den antagna propositionens formuleringar är ett tydligt stöd för museets strävanden på olika områden, exempelvis vårt arbete med nationella minoriteter och deras kulturarv eller vårt rörande det kyrkliga kulturarvet. Museet bjöd under hösten in till en publik föreläsning om lagen med enhetschefen Fredrik Linder på Kulturdepartementet. Ytterligare ett tillfälle på samma tema gavs när generalsekreteraren Mats Persson vid Sveriges museer samtalande utifrån museernas nya ramverk.

Besöken på museet uppgick till 46 000. Museet fanns också representerat vid Zorn-utställningen på Petit Palais i Paris som totalt hade drygt 130 000 besökare. Antalet barn/unga som deltagit i pedagogisk verksamhet låg ungefär oförändrat på ca 6800.

Museet omsatte 13 miljoner, varav verksamhetsbidragen täckte 68%. Projektintäkterna under 2017 uppgick till 21% av den totala omsättningen. Övriga intäkter står för återstående 11%.

Projekt

Samiska spår

Under slutet av året påbörjades ett arbete med en översyn och nytolkning av museets samlingar utifrån spår av samisk kultur och arbete. I Gävleborgs län var systemet med sockenlappar (i fortsättningen sockensamer) fast etablerat. Sockensamerna var en del av det gamla jordbrukssamhället med särskilda sysslor som de fått sig tilldelade av socknen. Stora delar av museets samlingar utgörs av s.k. allmogeföremål, d.v.s föremål ur det gamla bondesamhället. Föremålen sträcker sig över samma historiska period som systemet med sockensamer. Museet har inlett en systematisk genomgång av föremålssamlingarna, en ny "läsning" som avslöjat att många föremål sannolikt är av samiskt ursprung och visar på en gemensam kontaktyta mellan två kulturer. Arbetet sker för att fördjupa kunskapen om samlingarnas karaktär och vilka spår de nationella minoriteterna satt i våra samlingar. På detta sätt blir det möjligt att "återpresentera" samlingarna i olika sammanhang. Under 2018 kommer museet att systematisera och källkritiskt värdera uppgifterna.

Integration, religion och nya överenskommelser

Projektet drivs sedan 2015 och syftar till att stärka kunskapen om religion och samhälle och att leda en diskussion om sekularism, religion, demokrati och mänskliga rättigheter. Projektet riktar sig till unga och till pedagoger, men även andra målgrupper inkluderas. En bärande tanke bakom projektet är att frågor som rör integration eller interkulturalitet berör majoritetsbefolkningen i samma utsträckning som immigranter eller minoritetsgrupper. Se vidare under "Pedagogiska projekt".

Sjukhusvägen i Bollnäs och hbtq-föreläsningar

Projektet avslutades under året. Riksdagskvinnan och tidigare chefen för socialstyrelsen Barbro Westerholm, som avskaffade homosexualitet som sjukdomsdiagnos, höll föreläsningar om homosexualitet, aversionsterapi och psykiatri i Bollnäs, Gävle och Edsbyn i anknytning till Prideveckorna. I anslutning till föreläsningarna höll Westerholm också samtal med publik, ledda av journalisten Frans Öberg. SR Gävleborg gjorde även ett inslag om detta. Täppas Fogelberg föreläste vid ett tillfälle om sin tid i psykiatri i Bollnäs. En bearbetad guidehandlingen om Sjukhusvägen har färdigställts under året, likaså har en historisk redovisning över de olika sjukhusbyggnadernas tillkomst samt "Berättelser från Sjukhusvägen" sammanställts.

Ett samarbete har ägt rum mellan Folkteatern, Pride Hudik och Hälsinglands museum angående föreställningen Transaktion som förbereddes med ett seminarium/Pridecafé med skådespelarna där synen på homosexualitet behandlades.

Sengotisk träskulptur i Norrland

Syftet är att djupare förstå och utreda den senmedeltida Haaken Gulleon och den norrländska träskulpturens funktion, tillkomst, trading, datering och stil. Hittills har träskulpturer i 90 kyrkor inventerats, från Årsunda i söder till Övertorneå i norr. Över 200 altarskåp och

skulpturer har dokumenterats. Projektet finansieras av externa fondmedel och utförs av antikvarie Lars Nylander. Projektet påbörjades 2015 och är i stort sett färdigställt. En rapport kommer att presenteras 2018.

Dekorerade interiörer i Hälsingegårdar - en holistisk studie av ett kulturhistoriskt världsarv

Ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt som rör sig mellan humaniora och Naturvetenskap. Drivs av Göteborgs universitet med deltagare även från Linköpings universitet och Riksantikvarieämbetet. Syftet är att få ny kunskap om hälsingegårdarnas dekorationsmåleri, dekormålade möbler och mönstrade textilier. Under 2017 har Hälsinglands museum fortsatt varit en samarbetspart och museet medverkar också i projektets kommande slutredovisning/antologi. I utställningen om Jöns Månssons blå färg deltog Inga-Lill Nyström från projektet med tekniskt-vetenskapliga rön från sina studier av färgpigment i Hälsingegårdar.

Fiskarkapell i Västernorrland

Under 2017 påbörjades arbetet för en rapport om fiskarkapell i Västernorrland/ Härnösands stift. En direkt följd av den uppmärksamhet som publikationen om fiskarkapell i Gävleborg fick när den publicerades 2016. Ett samarbete mellan Hälsinglands museum och läns museet Gävleborg.

En vandring genom Söderhamns historia

Området kring Rådhusorget i Söderhamn är ett av Sveriges största byggnadsminnen. Husen i området är främst uppförda efter stadsbranden 1876 i nyrenässansstil. Projektet syftar till att dokumentera och förklara miljön och dess historia. Arbetet är i stort sett slutfört och projektets mål, att ge ut en bok om Söderhamns stadsbild, kommer att uppnås under 2018.

Kyrkorummets användning – nya samverkansformer

Projektet syftar till att bredda och utveckla museets arbete med det kyrkliga kulturarvet och har fortsatt under 2017. I många landsbygdspastorat/församlingar finns p.g.a. avfolkning och sekularisering en "låg" användning av kyrkorummet. Under våren genomförde Hälsinglands Museum och Ljusnans pastorat ett förstudiearbete (med medel från Region Gävleborg) med fältresor i pastoratet. Representanter från museet, pastoratet, Uppsala stift och Kyrkokansliet deltog. Kyrkobyggnaderna i pastoratet besöktes tillsammans med lokalhistoriska kännare och man tog del av lokalsamhällets olika resurser. Projektet presenterades vid ett seminarium under Almedalsveckan i juni.

Arbetet fortsatte med medel från Länsstyrelsen. Den engelska organisationen CCT (Churches Conservation Trust) bjöds in och arrangerade, tillsammans med museet, ett seminarium med brett deltagande: lokala representanter, forskare, representanter från Ljusdals kommun, pastoratet, från Folkteatern och konserthuset samt Uppsala stift och länsstyrelsen. Särskilt stor vikt har kommit att läggas vid samhället Hamra och dess kyrka. Museet har vid flera tillfällen besökt Hamra och lärt känna byn och knutit kontakter med lokala näringsidkare, kultur- och naturintresserade och andra intressenter.

De hittillsvarande insatserna har resulterat i en utställningsproduktion med fotografier och text som belyser samhällena Hamra och Fågelsjö, samt nationalparken. Ett av syftena med utställningen var att spegla människor och liv i en glesbygd och sammanföra olika samhällsvärden: sekulära, kyrkliga, natur- och kulturmiljövärden. Utställningen planeras för visningar i Hamra.

Romska bilder

Arbetet med det romska kulturarvet har varit ett fortsatt viktigt spår för museet under 2017. Samarbetet med Romska Kulturcentret i Malmö och arbetet bilddatabasen över fotografiskt material har fortsatt. Bildmaterialet växer ständigt och under 2017 visades bilderna 8257 gånger på DigitaltMuseum.

Det fotografiska materialet och arkivhandlingar har skapat möjlighet till nya ingångar för historieskrivning, framför allt gäller det materialet från Stiftelsen Svensk Zigenarmission. Under året har förarbeten påbörjats till en kommande vandringsutställning, och en mindre bildpresentation finns på DigitaltMuseum. Museet bjöds in av Riksförbundet Sveriges Museer för att presentera projektet romska bilder på museernas vårmöte, ett tillfälle där de 230 medlemsmuseerna fick ta del av projektet.

Arbetet har också presenterats på kulturdepartementet och museet har även medverkat vid Kulturrådets dialogmöten för romsk inkludering på olika platser i landet.

Utställningar

Esko Männikkö – Time Flies, - 7 jan 2017

Retrospektiv fotoutställning av den världskände finländske fotografen, 200 bilder, täckande en period över tre decennier.

Videogud – 8 feb 2017

En station för samtida videokonst i samarbete med Kulturutveckling, Gävleborg.

Sorgens och minnets föremål – 21 jan

Utställningen presenterade hantverksföremål som tagits av ett tiotal hantverkare och konstnärer, alternativa föremål till de traditionella vid sorg- och begravningsceremonier.

Skogens Historia - Anna-Clara Tidholm, 28 jan - 11 mar

Ett tjugotal bilder ur konstnären Anna-Clara Tidholms nya bok "Skogens historia". En poetisk och civilisationskritisk berättelse om människans och jordens utveckling. Utställningen visades även på Bergsjö bibliotek.

Heteronorm & Etnonorm, 1 feb - 29 apr

Elisabeth Ohlson-Wallin om fördomar, diskriminering och normer. Utifrån frågor om kön, utseende, ursprung och funktionsförmåga.

Metanoia – Yaşam Şaşmazer, 13 maj – 9 sept

Den internationellt erkända skulptören Yaşam Şaşmazer arbetar i det stora formatet och ger stämning åt både individens och samhällets ångest, plåga och läkning. Hon ses av många som den mest intressanta turkiska konstnären i sin generation. Årets mest omfattande och mest uppmärksammade utställning. Ett samarbete mellan Hälsinglands museum och länskonsthallen Havremagasinet i Boden.

Årsrika - en utställning om åldrandet, 24 jan – 29 apr

I vandringsutställningen presenterades åldrade människor med olika bakgrund och erfarenheter i en berättelse om livslust, sorg, kropp och ensamhet. Årsrika visades även i Ljusne, Sandviken, Ljusdal och Arbrå (träslottet).

Allemansland, 18 mar – 29 apr

En presentation av Lennart Hellsings halsbrytande universum. Dikterna hämtade från Hellsings barnböcker och bilderna från den på sin tid välkände konstnären och tecknaren Paul Ströyer. Producerad av Tor Svae och Roger Josefsson.

The End Will Be Good And Happy, 22 apr - 3 jun

Fotoutställning om unga kvinnor på flykt från krigets Syrien av den amerikanska fotografen Emily Berl. 11 berättelser på svenska, arabiska och engelska som når bortom den stereotypa bilden av flyktingen.

Forsa Folkhögskolas fotolinje, 6 maj - 29 maj

Slutarbeten av kursdeltagarna vid fotolinjen, framtagna under 10 veckor med egna projekt.

Jöns Månssons blå färg, 21 jun - 16 sept 2017

Utställningen speglar liv och arbete hos mannen bakom det stora Forsaskåpet i museets samlingar, snickaren och målaren Jöns Månsson (1769-1847). Månssons bildningsgång, hans förebilder och lärare liksom historien bakom det som idag kallas Forsablått, en diskussion om kulturarv och stilideal.

Jonas Hertmans måleri, 3 jul - 30 sept

På 1760-talet uppträder folkliga målningar med en ny stil i södra Hälsingland. Måleriet finns i Voxnadalen, Bollnäs, Rengsjö, Mo och Trönö, merparten av södra Hälsingland. Utställningen lyfte ett välkänt namn, Jonas Hertman, av vilken museet införskaffade ett verk under året.

John Sten december, 18 sept – 14 okt

Målningen Langusten, en beställning som Sten fick i Paris 1917 var centrum för utställningen. John Sten (1879-1922), blev en av Sveriges viktigaste kubister och hans verk är den största och viktigaste delen i museets konstsamling.

Nicke Rosén – En annan epok, 7 okt - 25 nov

Nicke Rosén, f 1933 i Delsbo, skulptör och illustratör, deltog i det uppmärksammade, nationella projektet "Multikonst" 1967. Väckte uppmärksamhet med sina byggbara reliefer som utifrån ett enkelt koncept kunde förändras i otaliga kombinationer. Utställningen koncentrerade på tidiga arbeten under det sprakande och lekfulla 1960-talet.

Ordets makt, 23 okt - 20 nov

Ordets makt belyst ur många olika perspektiv: attityder, värderingar och handlingar, om näthat, propaganda och yttrandefrihet. Producerad av Fredens Hus med finansiellt stöd av MUCF.

Anna Höglund, 11 nov - 5 jan 2018

Anna Höglund (f 1958) är bilderboksillustratör och författare, flerfaldigt belönad för sina böcker. Hon utforskar och tänjer på bilderbokens möjligheter både i uttryck och innehåll. Ett samarbete mellan Hälsinglands Museum, Hudiksvalls Kommun och Bror Hjorths Hus, Uppsala.

Hamra och Fågelsjö – Människor och bilder, 9 dec - 26 jan 2018

Utställningen om Hamra och Fågelsjö ger en bild av hur glesbygden lever. Den gestaltar personer och platser i ett femtontal stora fotografier av Peter Hoelstad. Finnmarkens historia, Fågelsjö gammelgård och Hamra nationalpark är inslag, liksom de säregna ljuskronorna från Hamra kyrka, förfärdigade av den konstskicklige Jonas Svensson (död 1897).

Koppar i Hälsingland – nov 2017

Föremålsutställningen om Hälsinglands rika och långa tradition av kopparsmide avslutades och arbetet med en kommande utställning om tenn och tennföremål inleddes.

Idérummet

Är en ständigt förnyad del av textilutställningen "De brutna mönstren". Under året har vi mött följande:

Textilindustrin – nutidens slavarbete? – 31 mars

En utställning om de människor som syr kläderna vi köper, om usla löner och global orättvisa, framtagen av Göran Lindqvist från Dalateaterns textilavdelning.

Folklig dräkt i Hälsingland – Kjolväskor, 9 juni – 9 september

Museet kommer att visa tre mindre textilutställningar med plagg och tillbehör ur den folkliga dräktgarderoben. Den första handlar om kjolväskan, ett dekorativt föremål i kvinnodräkten, ett föremål där traditioner från olika håll kommer till uttryck.

Folklig dräkt i Hälsingland – Hjärtvärmare 16 sep 2017 - 10 feb 2018

Hjärtvärmare var (och är) ett vardagligt plagg som lämnade armarna fria för arbete, ett exempel på de vardagliga plagg som ofta saknas i museernas samlingar. En workshop anordnades också till utställningen.

Fasta utställningar

Museets fasta utställningar täcker den långa historiska perioden från medeltid till industrialisering och nutid. Historieberättelsen handlar om säregenheten och den regionala, nationella och internationella kontexten i det sydnorrländska landskapet Hälsingland.

Mästaren från Fläcka är berättelsen om skiftet mellan Hälsinglands medeltid och reformationen genom landskapets rika arv av medeltida kyrkoskulptur. Det är en utställning som speglar medeltiden, dess katolska tro och den lokala/regionala bildvärlden med särskild tonvikt på mästaren Haaken Gulleasons arbeten.

De brutna mönstren visar den historiska dynamiken i textilnäringsen och dess olika uttryck. Utställningen som fyller tre salar följer textilproduktionen i landskapet och ger en samhällsberättelse med bredd och djup, från hemproduktion och merkantilism till kropp, genus och identitet.

Herrstugan är museets äldsta utställning, en slags installation av en interiör originaldekoration från en herrstuga från Forsa, utförd av målaren Erik Ersson 1758 och på plats i museet sedan 1937.

Visningsmagasin och båtmagasin

Museets två visningsmagasin är båda viktiga som kunskapsbas, inspirationskälla och publik tillgång. De pedagogiska visningarna har i det textila magasinet under året tagit besökare både från intresserad allmänhet men även besök av olika studerande, ex vis Forsa Folkhögskolas och Nyckelviksskolans, Lidingö elever från textila linjer.

Väggmålerimagasinet täcker med sina drygt 200 väggfält en period från senmedeltiden och dess bibliska berättelser till det sena 1800-talets mer exotiska bildvärld.

Båtmagasinet visade under sommaren 2017 både de traditionella fiskebåtarna och den unika stockbåten, 2700 år gammal och Norrlands äldsta båtfynd.

Pedagogisk verksamhet

Museets pedagogiska verksamhet utformas ibland självständig utifrån särskilda projekt eller teman och är ibland knuten till nya eller fasta utställningar. Pedagogiken är det viktigaste instrumentet för att nå ut till barn och unga och drivs genom organiserade samverkan med skolvärlden, men även i öppna former eller i olika samarbeten med föreningsliv och civilsamhälle.

Pedagogiska projekt

I projektet *Integration, religion och nya överenskommelser* har vi under året arbetat i hela länet.

I samarbetet med gymnasieskolorna är utgångspunkten att vara ett kunskapskomplement till undervisningen, främst i religionskunskap, samhällskunskap och historia. Upplägget görs i dialog med lärarna på länets gymnasieskolor och med hänsyn till kurs- och läroplaner och vi fokuserar på aktuella ämnen, avspeglade i media.

Projektet arbetar även med de religionsövergripande, tematiska kyrkoguidningar. Vilka gjorts i Jakobs kyrka i Hudiksvall, Heliga Trefaldighets kyrka i Gävle, Sandvikens kyrka, Ulrika Eleonora

kyrka i Söderhamn. Genom guidningar i kulturhistoriskt intressanta kyrkor har vi en möjlighet att komma förbi geografiska och praktiska hinder med att arbeta länsövergripande.

Ett annat arbetssätt är temaveckor för elever i religionskunskap, vilka anordnats i Gävle och Söderhamn. Vandringsutställningen "Ett stycke tyg" har också varit del i temaveckornas pedagogik.

Inom projektet har också lärarfortbildningar genomförts i Bollnäs och i Hudiksvall, samt ett arbetsseminarium för lärarstudenterna på Södertörns högskola.

Projektet "Religion, integration och nya överenskommelser" var under våren 2017 del av ett större utvecklingsprojekt kring religion, sekularisering, identitet och konflikthantering. Projektet leddes av Riksutställningar och Hälsinglands museum agerade pilotmuseum tillsammans med Kalmar länsmuseum och Världskulturmuseerna. Syftet var bl.a. att arbeta fram metoder för hur museer kan arbeta med bl. a religion och sekularisering i pedagogisk verksamhet och utställningar.

Ett barnpedagogiskt projekt drevs tillsammans med RKC, Romskt kulturcentrum i Malmö. Projektet vände sig till elever på mellanstadiet i Valbo och Forsa med workshops om koppar, förtening och romsk historia. Föreläsningar om romsk kultur och historia hölls på museerna i Hudiksvall och Gävle.

Utställningspedagogik

I anslutning till utställningarna "Hetero & Etnonorm" och "Ordets makt" diskuterades i pedagogiken frågor om fördomar, diskriminering och normer i ett omfattande pedagogiskt arbete. Temat förstärktes vid seminarier och föredrag av Elisabeth Ohlson-Wallin.

Till årets två barnutställningar har vi haft workshops och filmvisningar.

Ett omfattande pedagogiskt program hölls till utställningen *Metanoia*. Under perioden hade vi löpande samarbete både med Yasam Sasmazer och med konsthistoriker Peter Gillgren vid Stockholms universitet. Följande arrangemang genomfördes:

- Journalisten Täppas Fogelberg engagerades både som föreläsare men också som pedagog för synskadade i taktila visningar.
- I augusti arrangerades *Sensommarkväll* i utställningen på tema "förändring". Konstnären Yasam Sasmazer, religionshistorikern David Thurfjell, konsthistorikern Peter Gillgren och journalisten Täppas Fogelberg deltog i ett publikt samtal.
- I september föreläste diplomaten Anders Kompass för unga och vuxna, bl. a på temat mod.

Övrig pedagogisk verksamhet

- Studiematerial för högstadiel elever togs fram inför föreställningen "Ett bloss i natten".
- I samarbete med läns museet Gävleborg har ett läromaterial med koppling till världsarvsgrändarna utarbetats utifrån Anna-Clara Tidholms texter och bilder.
- Arbetet med ett mångfaldsperspektiv och med att utveckla museet till en interkulturell mötesplats har utvecklats ytterligare under året. Vid två tillfällen varje vecka har vi, i samarbete med ABF, genomfört grundläggande svenskundervisning för asylsökanden. Utifrån planeringsmöten med SFI-arbetslaget på CUL, Hudiksvall har vi specialdesignat visningar och workshops för SFI-elever.
- Inom ramen för världsarvspedagogiken (och hälsingegårdar) har visningar i Ovanåkers kommun, Slättagården, genomförts med gymnasieelever och intresserad allmänhet.
- Med kulturskolan arbetar vi i projektet "Möt medeltiden" med sång, musik, dans, film och visning i Gulleström-utställningen.

Pedagogiskt utvecklingsarbete

Under året påbörjades ett projekt med arbetsnamnet SCEN:SE, som kommer att skapa scenkonst och konst för barn och unga med stora funktionsnedsättningar. En utställning för denna målgrupp kommer att förläggas till museet. Syftet är att alla ska få möjligheten att uppleva kultur och konst oavsett funktionalitet eller behov.

Under året inleddes ett arbete för att forma ett upplevelsebaserat rollspel med arbetsnamnet "På Flykt" genom ett studiebesök på Jamtli, Östersund tillsammans med bl.a. Ljusdalsbygdens museum. Inspiration till arbetet var konferensen "Jag är Du" där gymnasieelever från hela länet deltog i ett program med temat religion, flykt och identitet.

Totala antalet deltagare pedagogik för barn och unga, 0-25 ca 6. 800.

Hudiksvall hela livet

Under 2017 turnerade utställningen "Årsrika" i Gävleborgs län efter att ha visats på museet. De återkommande arrangemangen riktade till en äldre målgrupp fortsatt. Under året har verksamheterna i Hudiksvall hela livet (HHL), till viss del omstrukturerats och utvecklats. Museet har fortsatt med samma arrangemang, och nya delar har utvecklats på Patricia äldrecentrum. Kustcirkeln, Totties Hotties Jazzcafé har fortsatt, samt guidade seniorvisningar till aktuella utställningar i museet.

Digitalisering och samlingsförvaltning

Arbetet med att digitisera, digitalisera och tillgängliggöra museets samlingar har fortsatt enligt plan. *Digitisering* innebär konverteringen av data från analog till digital form. Exempelvis när museet skannar ett fotografi till en bildfil. *Digitalisering* innebär för museet de nya sammanhang, innovationer och tillgänglighetsformer som *digitiseringen* möjliggör. Detta kan

exemplifieras med när fotografier kopplas samman till ett ortnamn och skapar nya, utökade läsningar av historien – bilden av orten.

Museet använder samlingsförvaltningssystemet Primus för att internt arbeta med samlingarna och publicerar information på plattformen DigitaltMuseum (digitaltmuseum.se). På DigitaltMuseum kan allmänheten få tillgång till museets bestånd av föremål och foto, men även andra museers, samt RKC:s bilder.

I slutet av 2016 hade Hälsinglands museum publicerat lite över 10 000 fotografier och föremål för allmän beskådan. En siffra som i december 2017 växt till över 42 000 bilder. Besökare på DigitaltMuseum kan bidra med viktig information kring utlagda objekt och därigenom sker ett kollektivt kunskapsbyggande.

En annan milstolpe har nåtts i museets digitaliseringsarbete eftersom hela accessionskatalogen med sina 29 877 inventarienummer finns inskrivna i Primus. Det innebär att arbetet med samlingarna blir effektivare, och arbetet kan inriktas på att skapa djupare kunskap och större sammanhang i beskrivningarna. Museet föremål och fotografier har visats 43 115 ggr under 2017, om Romska bilder räknas in blir summan 51 372 visningar.

Samverkan kring Primus med Länsmuseum och Sundsvalls museum kommer att fortsätta under 2018. För att sprida kunskap om digitalt museum och stimulera till deltagande kommer museerna att presentera digitalt museum på olika platser i länet.

Planeringsarbetet för inrättandet av ett magasin för museets konstsamling har fortsatt genom att ekonomiska medel söks för delar av finansieringen.

Hemsida och sociala medier

Under 2017 utarbetade museet en ny hemsida som följer Kulturrådets krav på tillgänglighet. Museet följde de riktlinjer för tillgängligt webbinnehåll (WCAG 2.0) som tagits fram av organisationen W3C. Arbetet har varit särskilt värdefullt då hemsidan är en av museets viktigaste kommunikationsredskap. Vår information kan nu uppfattas av människor med olika funktionsvariationer (nedsatt syn, hörsel, inläring etc). Hemsidan utnyttjar även responsiv design vilket innebär att den anpassar sig till olika enheter skärmstorlekar. 24 % av besöken gjordes från mobila enheter under 2017.

Museet använder också sociala medier som Facebook, Instagram och Twitter där informationsflödet når fler och bredare grupper. Det finns ett stort och unikt värde i att nå allmänheten via olika sociala medier, men för att vår information ska nå så många som möjligt arbetar vi därför med flera publiceringskanaler parallellt – hemsida, sociala medier, utskick och annonsering.

Under året hade halsinglandsmuseum.se 60 229 sidvisningar, januari och november månader toppade.

Kulturmiljöarbete

Museet hade under första delen av 2017 en halvtidstids bebyggelseantikvarie som stod med rådgivning och antikvarisk medverkan om äldre bebyggelse. Under andra halvan av året var

tjänsten vakant. För att lyfta kulturmiljö i ett samhällsperspektiv har museet engagerat arkitekturskribenten Mark Isitt för offentliga föreläsningar om stadsplanering och infrastruktur samt för samtal mellan olika intressenter på kommunal nivå. Frågan aktualiserades i den omfattande publika och mediala diskussionen efter förslaget till stationsläge och dubbelspårsdragning av Ostkustbanan genom Hudiksvalls kommun.

Slaggstensbyggnader och deras spännande berättelser uppmärksammades i ett antal föreläsningar och kulturhistoriska vandringar i järnbruksamjöer i Sandviken, Iggesund och Långvind tillsammans med byggnadsantikvarien och AnnMarie Gunnarsson, författare till boken "Slaggsten och slagghus".

Under året har antikvarisk medverkan bland annat utförts på Iggesunds järnverk och Movikens Masugn. Museet har också haft en ledamot i styrelsen för Bruksminnen på uppdrag av Hudiksvalls kommun.

Under årets slut inleddes diskussioner med Institutionen för Kulturvård vid Göteborgs universitet om en samverkansdoktorandtjänst. Denna, som tillfaller antikvarie Lars Nylander vid Hälsinglands museum, kommer att finansieras genom ett omfattande anslag från Berit Wallenbergs stiftelse.

Museet representerar sig själv såväl som läns museet Gävleborg i förvaltningsgruppen för världsarv Hälsingegårdar.

Hälsinglands museum har deltagit i en referensgrupp som bidragit till att forma innehåll och form till regionens satsning på Kulturarvsåret 2018,.

Stadsvandringar har genomförts i Söderhamn och Hudiksvall. Museets personal har gett ett stort antal föreläsningar i historiska ämnen som reformationen, fiskarkapell, medeltida kyrklig konst, stadsbild och stadsplanering, arkivkunskap, filantropi, i bl.a. Söderhamn, Hudiksvall, Bollnäs, Ovanåker.

Inköp, gåvor och depositioner

Inköp

Hink, tillverkad omväxlande av koppar och mässing.

Plunta i mässing, stämplad av Werner Lindfors, Hudiksvall.

Väggfält, interiört väggmåleri, sign. av Jonas Hertman 1775.

2017 års FFGK:s grafikportfölj.

2 västar, en hemvävd och en av kalminck, tidigt 1800-tal, någon av Hälsinglands nordliga socknar.

Smyckekollektion av Rosa Taikon

Gåvor

En omfattande donation med skisser, grafik, böcker och konstnärligt material efter konstnärerna Marthe Bohm och Gösta Bohm har överlämnats av Solveig Bohm-Dahlberg, Hudiksvall.

Bokdonation, främst med ett betydande antal volymer om järnbrukshistoria, från Stefan Bäckström, Hudiksvall.

Från Sune Söderholm en samling med ca 17 000 bilder och ett antal filmer.

En arbetsrock, sjal, glasögon och glasögonfodral från Rosa Taikon.

Överdel till kvinnodräkt, daterad 1816, Delsbo socken, från Maria Lange, Lund

15 dräktplagg, första delen av 1800-talet, från Segersta hembygdsförening.

Skinnlivkjol och skinntröja Järvsö socken, från Birgitta Sjölin, Hudiksvall.

Klackmatta Å Jättendals socken, från Bo Sundin, Härnösand

Rättelse – i 2016 års verksamhetsberättelse uppgavs fel namn på donatorn av ett konstverk av John Sten, rätt namn ska vara Lars Gellerstad.

Utlån och depositioner

Depositioner och utlån är en del av museets grunduppgift att göra samlingar av olika kategorier tillgängliga för en bred publik. De skapar också kontaktytor till olika institutioner och nätverk. Följande verk har lånats ut under året:

- "På Höloftet", målning av Anders Zorn var under senare halvan av året utlånad till den kritikerrosade utställningssuccén om Zorn på Petit Palais, Paris.

- En grupp skulpterade änglar (Burchard Precht lånades ut till Gustaf Vasa kyrka i Stockholm under hösten, ett lån som sträcker sig över två år.

- Väggmålning och allmogemöbler till Ljusdalsbygdens museum.

242 konstverk/föremål har under året varit deponerade inom Hudiksvalls kommun.

Konservering

Tre spistavlor från Forsa, 1700-talet

Änglahuvuden av Burchard Precht, 1725-31

Arkiv och samlingar

Museets dokument- och bildarkiv är en viktig kontaktyta mot den historieintresserade allmänheten, men även mot den vetenskapliga forskningen. Förfrågningarna och besöken till arkivet fortsätter att vara omfattande. Nya arkivposter och kompletteringar av gamla upprättas och en mer systematisk genomgång och komprimering av arkivet har inletts.

Under året påbörjades en digitalisering av arkivet i AtoM, Access to memory vilket är ett arkivförvaltningsystem. Målet är att kunna tillgängliga göra vårt arkiv för NAD, Nationell Arkivdatabas. En stor del av arkivets A-serie är inskriven. I AtoM placeras alla volymer enligt samma kodsystäm som Primus för att lättare kunna återfinnas. Ett arbete med att komprimera dokumentarkivet pågår.

Det äldre bildarkivets material är till stora delar ordnat och överfört till det klimatanpassade arkivet. Arbetet med digitalisering och uppordning av Hilding Mickelssons bildsamling fortsätter, i samarbete med Arkion i Bollnäs. Återstoden av materialet är mer oordnat och därmed arbetskrävande men av ca 150 000 bilder är 114 301 uppordnade, ca 76%. På digitalt museum finns nu nära 42.000 av Mickelssons bilder utlagda och därmed sökbara för allmänheten.

Ett kompletterande hyllsystem färdigställdes under året i magasinet varigenom 14 nya hyllsektioner tillskapades för samlingarna.

Publikationer

- "Koppar och kopparslagare i Hälsingland", huvudförfattare Magnus Green, ny upplaga.
- "Sandarne kyrka", på uppdrag av Söderhamns-Sandarne församling, författare Lars Nylander.
- "Bollnäs kyrka", på uppdrag av Bollnäs församling, författare Lars Nylander.

Slutord

Under 2017 fungerade verksamheten mycket väl, framför allt vad gäller samlingsförvaltning och systemet Primus, men även i vår profilverksamhet. Samtidigt är samlingsförvaltningen helt projektfinansierad med externa medel vilket är en svaghet. Den sårbarhet som skapas med denna finansiering skapar dessutom en obalans i länet eftersom Hälsinglands museum ensamt är den institution som upprätthåller ansvar för kulturhistoriska samlingar och verksamhet i norra länsdelen.

Museet fortsatte att upprätthålla en allsidig, publik tillvändhet i utställningar och annan verksamhet. Vårt arbete kring romska frågor befästes och utvidgades när den stora Rosa Taikon-donationen aktualiserades.

Museets ambition att visa och arbeta med samtidskonst med internationell lyskraft förverkligades med den uppmärksammade och välbesökta utställningen med Yaşam Şaşmazer. Det digitala arbetet har fortsatt stärkt museets synlighet, inte minst vad gäller samarbetet kring romska bilder. Hörsalen har blivit en etablerad scen i kulturlivet med ett brett utnyttjande och nya publika kontakter.

Den ekonomiska omsättningen speglar också ett framgångsrikt år.

Museet tackar uppdrags- och bidragsgivare samt olika sponsorer: Region Gävleborg, Kultur- och kompetensnämnden, Hudiksvalls kommun, Region Gävleborg - regional utveckling,

Länsstyrelsen Gävleborg, Statens kulturråd, Riksställningar, Hälsinglands Sparbank, Längmanska kulturfonden, Estrid Ericssons stiftelse, Berit Wallenbergs stiftelse.

Styrelse

Styrelsen har under året haft följande sammansättning

Utsedda av Hudiksvalls kommun, ordinarie ledamöter:

Ann-Margret Knapp (S), Ordförande

Hans B Johansson (V)

Johan Ringmar (C)

Hilja Lodén (M)

Suppleanter:

Gunnar Björn (S)

Gerd Olsson (S)

Anders Bouij (C)

Kerstin Karlsson (M)

Utsedda av Region Gävleborg, ordinarie ledamöter:

Barry Gustafsson (S)

Ulla G Johnsson (MP)

Agneta Wagner (M), vice ordförande

Suppleanter:

Per Helgesson (S)

Gunnar Grenholm (C)

Bernt Larsson (SVG)

Revisorer, utsedda av Hudiksvalls kommun:

Kjell-Olof Hofsberger (M)

Christer Johnsson (S) ersättare

Revisorer, utsedda av Region Gävleborg:

Rosalie Carlén (KD)

Helena Gehlin (S) ersättare

Personalrepresentanter: Lars Nylander (DIK/Saco), Bonny Sjöblom (Vision)

Personal

Tillsvidareanställda

Maria Aspman, husfru/lokalvårdare

Lars Berglund, pedagog

Joel Bergroth, antikvarie/digital samordnare

Ann Blomdahl, bildarkivassistent

Susanne Klingefors, administratör/textilansvarig

Kurt Lindfors, museitekniker

Sofie Munktell, servicepersonal

Ann-Christine Nilsson, lokalvårdare

Lars Nylander, antikvarie

Bonny Sjöblom, fotograf

Gunilla Stenberg, museichef

Tillfälligt anställda/projektanställda
Sara Backström, registrator
Annica Carlsson Bergdahl, projektledare
Andreas Hagman, projektledare
Lisa Jonsäll, registrator
Maria Lindqvist, museipedagog
Sofia Marcetic, projektledare
Josefine Nilsson, servicepersonal
Jan-Olov Nyström, utredare
Erika Persson, bebyggelseantikvarie
Carl-Anders Skoglund, grafisk formgivare
Jöran Österman, curator

samt extrapersonal café